

د فساد پروړاندې د مبارزې اصلاحات بايد په افغانستان کې يو لومړيتوب پاتې شي - ملگرو ملتونو راپور

کابل د ۲۰۲۰ کال د جون ۱۸ مه - د ملگرو ملتونو يو نوی راپور چې نن خپور شو ښيي چې په افغانستان کې د اداري فساد پر وړاندې مبارزه کې دوامداره او اغېزناکې هڅې د هيواد د راتلونکي لپاره خورا مهمې دي.

افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د سرمنشي خانگري استازې ډيبرا لاييز وويل: "په خانگري توگه د سولې او پرمختگ شاوخوا ننگونو او فرصتونو ته په کتو سره، د فساد پروړاندې هڅې او د روڼتيا اصلاحات بايد د افغانستان دمشرتابه لپاره مهم لومړيتوبونه وي." نوموړې زياته کړه: "د کووید ۱۹ بحران ته رسېدنه او د يوه سوکاله، هوسا او سالم افغانستان رامېنځته کول روڼتيا او حساب ورکونې ته اړتيا لري - چې د هر ملت د راتلونکي لپاره بنسټيز اساسات جوړوي."

د اداري فساد پروړاندې د افغانستان مبارزه: د سولې او سوکالې لپاره اړينه ده، تر سرليک لاندې د يوناما څلورم کلنې راپور د افغانستان د اداري فساد پروړاندې د مبارزې په برخه کې د اصلاحاتو د پرمختگونو ارزونه کوي او همدارنگه شننې او سپارښتنې وړاندې کوي تر څو د اداري فساد پروړاندې مبارزه کې د افغانستان د ادارو ملاتړ وشي او د افغانانو ژوند ته ښه والی وروبخښي چې هر هره ورځ له دې ستونزې سره لاس گريوان دي.

راپور تشرېح کوي چې څرنگه د فساد پروړاندې اصلاحات په ۲۰۱۹ کال کې ټکنې شوي، او همدارنگه د تېرو کلونو په پرتله ډير لږ د قانون جوړونې او ستراتيژيک نوښتونه ترسره شوي دي. دغه راپور په گوته کوي چې څرنگه له اداري فساد سره د مبارزې د افغانستان د ۲۰۱۷ کال ستراتيژي، چې د لنډمهاله پالیسي سند و، له کوم بدیل پرته پای ته ورسېد. سربېره پردې، راپور يادونه کوي، هغه اداري تشې چې په دواړو، ستراتيژي او پلي کيدو کې د ځنډېدلي پرمختگ له امله پرتې وې د اداري فساد پر وړاندې، د خپلواک کميسيون په رامېنځته کولو چې تمه يې کيدله، ډکې نشوي.

راپور د افغانستان حکومت ته يو شمير سپارښتنې کوي، پدې باندې پوهيدل چې د اداري فساد پروړاندې پخوانی هڅې لاهم د ډيرو افغانانو په ژوند مثبت اغېزه نه ده کړې، او دې پايلې ته رسيدلې چې د ډيرو قانوني او پالیسي ريفورمونو سربېره چې تر سره شوي، د افغانستان دواړو مهاله سولې او سوکالې په وړاندې فساد لاهم يو تر ټولو يو مهم خنډ پاتې دی.

راپور همدارنگه د بولر پام وړ پرمختگ ټکي تاييدوي، لکه د اداري فساد پروړاندې د عدلي او قضايي مرکز چې خپلې وړتياوې يې د لوړې کچې اداري فساد د قضيو په برخه کې پورته کړې دي.

اغلي لاييز چې د يوناما مشره هم ده وويل: "له فساد سره د مبارزې لپاره په ټولو برخو کې نور پرمختگونه مهم دي، په داسې حال کې چې نړيواله ټولنه له سترو اقتصادي ننگونو سره مخامخ ده، چې له کبله يې افغانستان ته پام کميږي." هغې وويل: "تمه ده چې په جنیوا کې د پرمختيا د همغږۍ په راتلونکي ناسته کې، له افغانستان سره تر ډيره بريده نړيوال ملاتړ چې ډيره اړتيا ورته ده، بيا را ژوندی شي، خو دغه هيواد له فساد سره د مبارزې په برخه کې د لاديرڅه ترسره کولو ته اړتيا لري."

دغه راپور لارښوونه کوي، چې حکومت دې يوه اوږدمهاله په واقعيت بنا ستراتيژي رامنځ ته کړي، چې پر تېرو لاسته راوړنو ولاړه وي او له اداري فساد سره د مبارزې کميسيون دې ژر تر ژره جوړ شي، چې د فساد اړوندو پلټنو او نيونو په برخه کې دقانون د حاکميت وړتيا لوړه او پر بنسټ يې د عامه منابعو دڅارنې مديريت پياوړی شي او د عدلي قضايي برخې د خپلواکۍ په چټکوالي سره دې د عدلي او قضايي سکتور اصلاحاتو ته لومړيتوب ورکړل شي.

راپور همدارنگه سپارښتنه کوي چې قضايي سکتور دې د خپل کار او حساب ورکولو شفافيت ښه کړي او په خپلواکه توگه دې د فساد قضيو په اړه پريکړه وکړي. په داسې حال کې چې ملي شورا له اجرائيه قوې سره د فساد پر وړاندې د اصلاحاتو په برخه کې همکاري کوي، نړيواله ټولنه او مدني ټولني د داخلي حساب ورکولو د پياوړتيا په برخه کې له فساد سره د مبارزې د اصلاحاتو ملاتړ کوي.

ملگري ملتونه ژمن دي چې له فساد سره د مبارزې په برخه کې به له افغانستان سره خپل ملاتړ ته دوام ورکوي چې د ملگرو ملتونو د کنوانسيون په چوکاټ کې خپل مسؤليتونه لا ښه پلي کړي، چې دې هيواد په ۲۰۰۸ کال کې تصويب کړی دی.

د فساد پر وړاندې د ملګرو ملتونو کنوانسیون له دغې پدیدې سره د مبارزې په برخه کې یوازینی نړیواله اړ وېستونکې قانوني وسیله ده. د کنوانسیون هر اړخیزه تګلاره او د هغه د ډیرو محتویاتو الزامیت له دې کنوانسیون څخه د نړیوالو ستونزو دحل لپاره یوه ځانګړې وسیله جوړوي. د ملګرو ملتونو اکثریت غړي د دې کنوانسیون غړیتوب لري.

بشپړ راپور د یوناما په ویبسایت کې د لاسرسي وړ دی:

<https://unama.unmissions.org/corruption>.

* * *

یوناما د افغانستان له خلکو او حکومت څخه سولې او ثبات ته د رسېدو لپاره ملاتړ کوي. د سیاسي ماموریت په توګه له خپل ماموریت سره سم، یوناما د شخړې مخنیوی او حل، د ونډې اخیستنې د زیاتېدو او ټولنیز یووالي او همدارنګه د سیمه ییزو همکاریو د پیاوړتیا ملاتړ کوي. دا ماموریت د اغېزمنې حکومتدارۍ ملاتړ کوي، ملي مالکیت او حساب ورکونکو بنسټونو ته چې بشري حقونو ته د درناوي پر بنسټ جوړ شوي، ملاتړ کوي. یوناما د استقلالیت، بې پرې والي او یوالي د اصل په پام کې نیولو سره د ډیپلوماتیکو اقداماتو په ګډون د شخړو د زیاتېدو او پراخېدو د مخنیوي په موخه، د ښه نیت چارې او نور کلیدي خدمتونه برابروي. دا ماموریت د افغانانو پرمختګ او بشري لومړیتوبونو لپاره نړیوالې مرستې همغږي کوي.